

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК МОДЕЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

К.А. Лісецький

старший викладач

Національний технічний університет України «КПІ»

Змішане навчання є відносно новим підходом у світі вищої освіти в нашій країні. Цей формат забезпечує гнучкість по відношенню до традиційного навчання, а також надає можливість освітнім закладам пропонувати навчання в різних умовах доставки навчального матеріалу.

При аудиторних заняттях в одній групі опиняються люди з різним рівнем підготовки, а викладач в основному орієнтується на середній рівень. У підсумку і «сильні» і «слабкі» студенти (тобто більше 25 %) будуть демотивовані і не досягнуть прогресу у навчанні. Ще частина студентів можуть показати лише незначний прогрес у зв'язку з особливостями сприйняття і невеликою схильністю до вивчення, наприклад іноземних мов. В результаті лише незначна кількість студентів може досягнути прогресу у навчанні. З іншої сторони існують виклики і до використання он-лайн навчання. Дуже часто викладачі помічають, що підхід до он-лайн навчання не спрацьовує так ефективно, як аудиторне навчання. Виникають питання, що потребують негайного вирішення: чи підходить он-лайн навчання до всіх категорій студентів? Чи є он-лайн навчання економічно ефективним використанням робочого часу викладача? Чи використанням он-лайн навчання ми підтримуємо наших студентів, чи полишаємо їх?

Існує достатньо багато підходів до визначення поняття змішаного навчання, більшість з них носять описовий характер. Так Darling Painter у своїй статті «Missed Steps» пропонує, під змішаним навчанням (blended learning) розуміти поєднання строгих формальних засобів навчання – роботи в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу – з неформальними, наприклад обговоренням за допомогою електронної пошти та Інтернет – конференцій. Arbaugh, Dessai, Rau і Sridhar дають таке визначення змішаному навчанню: «(змішане навчання) поєднує он-лайн навчання з традиційними аудиторними заняттями в навмисній педагогічно-ціннісній манері, де від 20% до 70% контенту доставляється до студента за допомогою Інтернету. Ми визначаємо он-лайн курс, як такий де повністю всі матеріали вивчаються он-лайн, а змішаний курс, це курс в якому лише частина матеріалів вивчаються в аудиторіях, але більшість матеріалу вивчаються он-лайн». Allison Rossett і Rebecca Vaughan Frazee стверджують, що змішане навчання об'єднує протилежні, на перший погляд, підходи – такі як формальне і неформальне навчання, спілкування «викладач – студент» і спілкування «он-лайн», кероване та самостійне навчання.

У традиційному занятті значна частина часу й сил викладача витрачається на просту передачу студентам нової інформації. Змішане навчання дозволяє

перекласти цю функцію на комп'ютер і зосередити основні зусилля викладача на обговоренні більше важких моментів курсу, відповідям на питання студентів і т.д.

Серед російських дослідників, за свідченням Орлової М.С., можна виділити два напрямки розгляду цього терміна і відповідно дві основні моделі змішаного навчання.

Перший підхід пов'язаний з розумінням поняття «змішаного навчання», як якогось формату навчальних курсів, при якому в дистанційні курси вбудовуються активні методи навчання. У цьому випадку основний матеріал викладається в рамках дистанційного курсу, який передбачає самостійну роботу студента; закріплення і відпрацювання матеріалу проходять на очних заняттях, що реалізуються з використання активних методів навчання [4] – тобто «чисто» змішана модель.

Другий підхід розглядає змішане навчання, як модель використання розподілених інформаційно-освітніх ресурсів в очному навчанні із застосуванням елементів асинхронного й синхронного дистанційного навчання – тобто доповнююча модель, в якій он-лайн сесія є доповненням до традиційного курсу.

Структура для динамічних змішаних курсів, базується на деяких ключових характеристиках, які впливають з теорії дистанційного навчання, а також з власних модифікації на основі зворотного зв'язку з студентами.

Різноманітна інформація для побудови змісту курсу. Щоб використати можливості динамічної структури по максимуму для навчання використовуючи Інтернет технології, зміст не повинен бути представлений однобічно. Тобто, використання Інтернет технологій дає змогу змісту, не тільки бути донесеним до студентів, але й бути зв'язком із студентами, через обговорення, діалоги, а також через власне дослідження. Зміст курсу може бути донесеним до студентів через гіперпосилання, текст, мультимедійні ресурси, он-лайн дискусії, чати, особисті блоги, вікі і т.д. За допомогою процесу обміну, студент також має змогу змінювати зміст курсу. Чим більш різноманітна інформація, тим більша ймовірність що студенти будуть працювати із змістом більш ефективно.

Відповідна підтримка процесу навчання (в тому числі втручання викладача, спільне засвоєння знань, і самостійне дослідження). Дослідження по он-лайн чи дистанційному навчанні постійно показують, що студенти потребують втручання інструктора чи викладача більш частіше в он-лайн середовищі, чим на аудиторних заняттях. Тобто, коли навчання є самостійним процесом, студенти точно знають, коли їм потрібен інструктор чи викладач і чому. Крім того, студенти будуть потребувати відповідної підтримки навчання, як частини навчального процесу. Технології гіперпосилання, звичайно, можуть забезпечити достатньо як он-лайн підтримку, так і ресурси, проте втручання викладача повинне бути завжди своєчасним і безпосередньо відповідати на питання та запити студентів. Крім того, проекти чи завдання, що стимулюють студентів працювати разом над засвоєнням знань, створюють постійний зв'язок між своїми колегами протягом всього процесу.

Посилення взаємодії (між собою, між інструктором, з іншими студентами і зі змістом). Як вже говорилося, ефективно і динамічне навчальне середовище має забезпечити більш активну взаємодію для студента. Синхронність он-лайн середовища забезпечує не тільки гнучкість для студентів, але також відкритий зв'язок з процесом навчання в будь-який час. Синхронність забезпечує безпосередній зв'язок, що надає відчуття спільноти для студентів. Синхронний чат є однією з найбільш динамічною формою взаємодії з студентами. Наприклад, чат сесія працює протягом однієї години і тридцяти хвилин з конкретною темою для обговорення та використовуючи технології чату, які забезпечуються електронними дошками та текстами. Викладач або лідер студентської групи керує сесіями. Колектив студентів розділяється на більш дрібні групи, і їм пропонується познайомитися з певною інформацією або дослідженням по певних темах до початку обговорення. Ці сесії допомагають викладачу почути кожного студента; інколи студенти намагаються уникнути спілкування з викладачем під час аудиторних занять, але стають відкритими до спілкування через он-лайн комунікацію. При он-лайн дискусії розглядається набагато більше тем ніж при звичайному аудиторному занятті, в якому як правило бере участь більше людей, і зазвичай існує більше відволікаючих чинників.

Трансформаційні результати навчання (застосовуються безпосередньо до відповідної практики). В кожний курс включаються веб – журнали (блоги) як місце для кожного студента, для он-лайн обговорень і т.д. використовуючи програмне забезпечення яке підтримує роботу в групах, синхронізовані чат – обговорення на основі прочитаного матеріалу або аудиторних заняттях. Весь зміст курсу є доступний вільно, і студентам рекомендується розробляти матеріал індивідуально на основі власних досліджень з обов'язковим включенням до своїх блогів. Групові проекти працюють через спільну роботу по темі, планування чатів та фінальну презентацію в аудиторії. Ці проекти є демократичними методами дослідження, проектування, з підключенням до роботи кожного члена групи. Групові проекти пов'язують он-лайн навчання із застосуванням знань на практиці в реальному житті.

Дослідження по успішності студентів, що навчалися по змішаним (гібридним) курсах показали, що студенти були більш успішними в навчанні на основі змішаних (гібридних) курсів чим ті, які навчалися лише на веб - курсах або на традиційних курсах.

Завдання змішаного навчання не в тому, щоб витиснути традиційне навчання "викладач-студент", а в тому, щоб ефективно інтегруватися в нього. Очевидно, при правильній організації змішане навчання здатне забезпечити найвищу якість утворення. У цьому випадку завдання доставки матеріалів викладацького курсу можна в значній мірі здійснити електронними засобами, у той час як під час очних зустрічей викладач може сфокусуватися на питаннях студентів, на роз'ясненні складних моментів, на організації дискусій, тобто для

активізації процесу навчання. Змішані форми навчання надають нові можливості для більше активного залучення студентів в освітній процес.

Література:

1. Arbaugh, J. B., Desai, A., Rau, B., & Sridhar, B. S. A review of research on online and blended learning in the management disciplines: 1994-2009 // Organization Management Journal. – 2010. - №7
2. M.G. Moore. Theory of Transactional Distance // Theoretical Principles of Distance Education, edited by Desmond Keegan. - New York: Routledge, 2000 – с. 22-39.
3. Капустин Ю. И. Педагогические и организационные условия эффективного сочетания очного обучения и применения технологий дистанционного образования. Автореферат диссер. доктора пед. наук. – М.: 2007
4. Мохова М.Н. Активные методы в смешанном обучении в системе дополнительного педагогического образования. Дис. канд. пед. наук. – М.:2005